

NATIONAAL BLOEMBOLLENWEEKEND 'OVERLEVEN IN STEEDS VOEDSELARMER NEDERLAND'

Help een hommelmelkoningin, plant een krokus

Help de steeds zeldzamere hommels en bijen het vroege voorjaar door, en plant daarom nu biologische krokussen en andere gifvrije bolletjes. Dat is het doel van het Nationale Bloembollenweekend van 4 tot 6 oktober.

Tekst Willemien Schenkeveld Foto Robert Heemskerck en Adobe Stock

Als een hommelmelkoningin na haar winterslaap uit de grond komt krui- pen, heeft ze maandenlang niet gegeten, zegt bijenkenners Sonne Copijn uit het Utrechtse Groenekan. „Ze heeft geen energie om te vliegen en strompelt over de grond. Tot ze een krokuskelkje tegenkomt, waar ze zich in laat vallen. Daar zuigt ze zich vol met nectar. Ze strompelt naar de volgende en de volgende. Tot ze denkt 'OK, nu kan ik wel een stukje vliegen.'” Dan kan deze eenzame hommelmelkoningin pas aan haar levenswerk beginnen: speuren naar een geschikte plek om een nieuwe kolonie te stichten. Als hommels en andere wilde bijen na de winter weer actief worden, zijn ze voor nectar en stuifmeel aangewezen op de vroegste voorjaarsbloeiers zoals krokussen, hyacinten en blauwe druifjes. Meer dan ooit zijn deze bolgewassen van levensbelang, zegt Sonne Copijn. Ze is imker in het Utrechtse Groenekan en oprichter van de Bee Foundation die het leefmilieu van wilde bijen en hommels wil versterken. „In Nederland hebben we nog maar een paar procent over van de inheemse biodiversiteit. Wij bungelen onderaan de ladder inter-

nationaal. En in dat voedselarme land moeten de bijen en hommels zien te overleven. Terwijl meer dan de helft van de 360 wilde bijensoorten in Nederland met uitsterven wordt bedreigd.”

Vondelpark

Vandaar het Nationale Bloembollenweekend, dat op vrijdag van start gaat met een biologische bloembollenactie in het Amsterdamse Vondelpark. Kinderen planten tienduizend gifvrije bolletjes. Ook worden die uitgedeeld aan voorbijgangers met de vraag ze thuis in de grond te stoppen. Ook elders in het land worden biologische bollen uitgedeeld en verkocht. (zie kaders)

„We willen dat het bij iedereen tussen de oren komt zitten: 'Het eerste weekend van oktober? Biologische bollen planten!'”, zegt Roel van Dijk van Stichting Steenbreek die zich inzet voor vergroening van de verstedende omgeving. „Jets als Nationale Boomplantdag zou het moeten worden. Al kun je natuurlijk veel langer bollen planten: zeker tot en met november, en zelfs tot het gaat vriezen. Je hoeft er ook geen tuin voor te hebben. Het kan net zo goed op je balkon of in een pot naast de voordeur.”

Foerageren

Met welke bloembollen doe je bijen het meest een plezier? In een pakket dat voor het Bloembollenweekende is samengesteld, zitten krokussen, botanische tulpjes, sterhyacinten en blauwe druifjes. Allemaal vroege voorjaarsbloeiers waarvan bekend is dat ze in de smaak vallen bij bijen en hommels.

Robert Heemskerck uit Hillegom, handelaar in biologische bloembollen, maakt het zelf mee als hij wel eens met een fototoestel over de velden van kwekers dwaalt. „Begin maart, als de zon schijnt, gaan de krokussen open en tegelijk hoor je dan het gegons van foeragerende

hommels en bijen”, zegt hij. „Trouwens, ik heb ook foto's van bijen die op narcissen foerageren. Er zijn mensen die beweren dat bijen dat niet doen, maar dat klopt dus niet. Het is alleen niet wat ze het lekkerst vinden. Ze geven de voorkeur aan krokussen.”

Gedesoriënteerde bijen

Kies wel voor biologische bloembollen, benadrukken de organisatoren van het Nationale Bloembollenweekend. Zodat je de bijen niet van de regen in de drup helpt. Want landbouwgif is nog steeds een probleem voor bijen, ook al heeft Europa na intensief lobbywerk van natuurbeschermers de

„Begin maart strompelt de hommelmelkoningin over de grond

Sonne Copijn
Oprichter Bee Foundation

allergevaarlijkste soorten bestrijdingsmiddelen in 2018 gedeeltelijk verboden. Dat zijn de beruchte neonicotinoïden, een groep insecticiden die het zenuwstelsel aantasten, zodat bijen verlamd of gedesoriënteerd raken of minder eitjes leggen.

Maar dat verbod is niet genoeg: ook de andere bestrijdingsmiddelen zijn slecht voor wilde bijen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit een studie die eind 2023 in het wetenschappelijke tijdschrift Nature verscheen. Hij ging over aardhommels, ook in Nederland een van de bekendste hommels, een geelzwart pluizig dertje dat bijna iedereen wel heeft zien vliegen. Onderzoekers plaatsten verspreid door Europa 316 kolonies aardhommels op plekken met meer of minder landbouw in de buurt. Ze onderzochten het door de hommels verzamelde stuifmeel op pesticiden, en bestudeerden ook hoeveel nakomelingen in de kolonies werden geboren. Hun conclusies: hoe meer landbouw in de buurt, hoe meer pesticiden in het stuifmeel én, de allertreurigste vaststelling, hoe slechter hommels zich voortplanten. De wetgeving op bestrijdingsmiddelen schiet ernstig tekort, concludeerden de

wetenschappers. Daartegenover zien biologische bollenkwekers hoe hun land opbloeit. „Ik was veertig jaar gangbaar bloembollenkweker, maar ik ben nog elke dag blij dat ik twaalf jaar geleden omgeschakeld ben”, zegt John Huiberts uit het Noord-Hollandse Sint Maartensvlotbrug, de grootste biologische bollenkweker van Nederland. „We koesteren de bodem en daarom is er eten op de akker, voor de insecten en voor de vogels. Natuurlijk zie ik de bijen in de krokussen zitten. We hebben ook een enorme toename aan veldleuweriken en gele kwikstaarten.”

'Een zwerm lieveheersbeestjes'

Net zo'n ervaring heeft biologische bollenkweker Annelies Timmerman uit het West-Friese Benningbroek. „Op onze velden vliegen altijd beestjes rond. Dat is ook heel belangrijk voor ons werk. Lieveheersbeestjes zijn bijvoorbeeld heel goed tegen luizen, die ziekten kunnen overbrengen.” Zij zal nooit vergeten wat er gebeurde toen ze noodgedwongen een stuk land verkocht aan een gangbare boer, die er vervolgens de gifspuit op zette. „Ik was toevallig bezig bij de

hekken toen hij ging spuiten. Er kwam een hele zwerm lieveheersbeestjes mijn kant opvliegen. Het leek of ze allemaal hierheen vluchtten omdat ze wilden blijven leven.” De vraag naar biologische bloembollen neemt toe. Steeds meer consumenten willen de natuur helpen ondersteunen en zijn bereid daar wat meer voor te betalen. Ook gemeenten hebben steeds meer interesse in biologische bollen. Den Haag koopt al sinds 2016 alleen nog biologische bollen in. Ook in het hart van de oude Bol-

lenstreek is er beweging. Zo besloot de gemeenteraad van Lisse vorig jaar dat voortaan minstens 25 procent van de geplante bollen biologisch moet zijn gekweekt. De vraag is inmiddels zo groot dat er schaarste begint te ontstaan. Dat biedt perspectief voor de tot nu toe piepkleine biologische bloembollensector, die slechts uit zo'n tien bedrijven bestaat, samen zo'n 0,25 procent van het totale Nederlandse bloembollenareaal.

Grillig voorjaar

Maar goed, het gaat om de bijen. „Stel je voor”, zegt Sonne Copijn. „Het is een grillig voorjaar zoals we steeds vaker meemaken. De hommelmelkoningin heeft een dagje nectar kunnen zuigen, maar toen werd het weer koud en moest ze weer een paar dagen de grond in kruipen. Als ze er weer naar buiten gaat, móet ze snel weer nieuwe bloemen in de buurt vinden. Anders betekent het voor haar het einde.” En we kunnen tegenwoordig geen hommelmelkoningin meer missen.

Op bloembollenweekend.nl staan tips over waar biologische bloembollen te koop zijn.

Voedselbanken voor Bijen

Bij zeventig Voedselbanken voor Bijen kunnen gratis zakjes biologische bloembollen worden opgehaald. Verspreid door het land hebben bijenliefhebbers zich opgegeven als Voedselbank. De adressen bevinden zich onder meer in Alkmaar, Baarn, Bovenkarspel, Egmond aan den Hoef, Muiderberg, Nieuw-Vennep en Westzaan. Dit is een actie van de Amsterdamse stichting The Pollinators, die van Nederland weer een bestuiversparadijs wil maken. Alle Voedselbanken voor Bijen staan op een kaart: bloembollen.thepollinators.org/voedselbanken

Gratis bollen op begraafplaatsen

Op de algemene begraafplaatsen in Haarlem en Zandvoort worden deze week tot en met vrijdag bloembollen uitgedeeld, in het kader van het Nationaal Bloembollenweekend. Op elke begraafplaats staat bij de ingang een mand met zakjes bloembollen. Bezoekers kunnen de bollen bijvoorbeeld planten bij het graf of de gedenkplek die ze bezoeken. In het zakje zitten sneeuwklonjes, saffraankrokussen, kievitsbloemen en sneeuwroem